

This shiur is kindly sponsored by Aliza & Shlomie upon the yahrzeit of Aliza's sister Mindy Schachter Greenberg, Nechama Mindil bat Yitzchok Aryeh

Elisha and the poor woman (4:1-7)

אַ וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי-הַנְּבִיאִים צְעֲקָה אֶל-אֱלִישָׁע לֵאמֹר, עַבְדְּדְּ אִישִׁי מֵת, וְאַתָּה יָדַעְתָּ, כִּי עַבְדְּדְּ הָיָה יָרֵא אֶת-יְהוָה; וְהַנֹּשֵׁה--בָּא לַקַחַת אֵת-שִׁנֵי יָלַדִי לוֹ, לַעַבַדִים. 1 Now there cried a certain woman of the wives of the sons of the prophets unto Elisha, saying: 'Thy servant my husband is dead; and thou knowest that thy servant did fear the LORD; and the creditor is come to take unto him my two children to be bondmen.'

ב וַיּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע, מָה אֶעֱשֶׂה-לְּדְּ, הַגִּידִי לִי, מַה-יֶּשׁ-לכי (לְדְּ) בַּבָּיִת; וַתֹּאמֶר, אֵין לְשִׁפְּחָתְּדּ כֹל בַּבַּיִת, כִּי, אִם-אָסוּדְּ יִּיִימִי **2** And Elisha said unto her: 'What shall I do for thee? tell me; what hast thou in the house?' And she said: 'Thy handmaid hath not any thing in the house, save a pot of oil.'

ג וַיֹּאמֶר, לְבִי שַׁאֲלִי-לָךְ כֵּלִים מִן-הַחוּץ, מֵאֵת, כָּל-שכנכי (שַׁבַנַיִּךְ)--כֵּלִים רָקִים, אֵל-תַּמִעִיטִי. **3** Then he said: 'Go, borrow thee vessels abroad of all thy neighbours, even empty vessels; borrow not a few.

ד וּבָאת, וְסָגַרְתְּ הַדֶּלֶת בַּעֲדַדְּ וּבְעַד-בְּנַיִּדְ, וְיָצַקְתְּ, עַל כָּל-הַכֵּלִים הַאָּלֵה; וָהַמַּלֵא, תַּסִּיעִי. 4 And thou shalt go in, and shut the door upon thee and upon thy sons, and pour out into all those vessels; and thou shalt set aside that which is full.'

ה וַתֵּלֶךְ, מֵאִתּוֹ, וַתִּסְגֹּר הַדֶּלֶת, בַּעֲדְהּ וּבְעַד בָּנֶיהָ; הם מַגִּישִׁים אַלֶּיהָ, וְהִיא מיצקת (מוֹצֶלֶת). **5** So she went from him, and shut the door upon her and upon her sons; they brought the vessels to her, and she poured out.

וּ וַיְהִי כִּמְלֹאת הַכֵּלִים, וַתֹּאמֶר אֶל-בְּנָהּ הַגִּישָׁה אֵלַי עוֹד כֶּלִי, וַיֹּאמֶר אֵלֵיהָ, אֵין עוֹד כָּלִי; וַיַּעֲמֹד, הַשְּׁמֶן. **6** And it came to pass, when the vessels were full, that she said unto her son: 'Bring me yet a vessel.' And he said unto her: 'There is not a vessel more.' And the oil stayed.

ז וַתָּבֹא, וַתַּגֵּד לְאִישׁ הָאֱלֹהִים, וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְּרִי אֶת-הַשֶּׁמֶן, וְשַׁלְמִי אֶת-נשיכי (נִשְׁיֵךְ); וְאַתְּ בניכי (וּבְנֵיךְ), תִּחְיִי בַּנוֹתָר. {e} 7 Then she came and told the man of God. And he said: 'Go, sell the oil, and pay thy debt, and live thou and thy sons of the rest.' {**P**}

Who is this woman and why is this story here?

1. Malbim 4:1

ואשה אחת פי' חכמינו זכרונם לברכה שהיתה אשת עובדיה שהחביא מאה נביאים במערה ויכלכלם לחם ומים ולצורך זה לוה מעות מאחאב ויהורם לקח ממנו רבית ונשה בו ורצה ליקח את בניו לעבדים וע''כ

שהנושה בא לקחת ילדיו לעבדים, וכבר אמרו אצל בתו של ר' נחוניא אפשר דבר שנזהר בו אותו צדיק יכשל בו זרעו, כי הגם שלפעמים מה"ד פוגע בצדיק, לא יהיה זה בסבת מצוה שהיה עוסק בה תמיד להציל לקוחים למות, וגם שאמר ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, ואיך אפשר אחר שהיה ירא ה' שיקח הנושה ילדיו לעבדים וכבר אמרו שביואב נאמר מיתה על שלא הניח בן ממלא מקומו, וע"ז צעקה

2. Radak 4:1

עבדך אישי מת. י"ת עבדך עובדיה בעלי מית ואת ידעת ארי עבדך הוה דחיל מן קדם ה' כד קטילת איזבל רשיעתא וגו' כבעמוד, ובתרגום של תוספתא עוד מאתן ושתין וחמשא זמנין צוחת אתת עובדיה כהאי גונא ולא הוה משגח ולא ידעה מה למעבד עד דאזלא לבי קיבריה וצוחא דחלא דה' דחלא דה' ואשתמע לה קלא מביני מיתיא מאן הדין דחלא דה' דקא בעית ארבעה איקרו דחלא דה' אברהם ויוסף ואיוב ועובדיה אותיבה ואמרה לא בעינא אלא האי דכתיב ביה דחלא דה' לחדא וכד אודעוה קבריה הוה קא מתפלשא בקבריה וקא צוחא ואמרה מרי מרי היכא רוחצניך לי בשעתא די דמכתא ודמותא כד אמרית לך למאן את שביק לי וית תרין בני ואתיבתני דרבון דעלמא רחצן לי ואמרת לי שבוק יתמך ואנא אקיימינון וארמלתך עלי תתרחץ וכדו לא נהשכח משזיב ויתמי נמי צוחי ואמרי קבלן אבא קבלן אבא אתיב עובדיה ואמר לה זילי לגבי אלישע בפורתא דמשחא דאשתאיר גביך ולברכיך ביה דאנא כי אטמרתינהו למאה נביאיא וזנתיהו במערתא בלחמא ובמיא לא איטפיין בוציניה דמשחא מיניהו לא ביממא ולא בליליא לידכר ליה נבייא מילי דידי לקודשא בריך הוא וישלים לכו מאן דאוזפיניה דהכי אמר קרא דמוזיף למרי עלמא ה' כל מאן דרחים על עניא ועל מסכינא ובכן אזלת ואדעתיה לאלישע כולי האי:

Why does the door need to be shut for this to work?

3. Rashi 4:4

וסגרת הדלת. כבוד הנס הוא לבא בהצנע:

4. Malbim 4:4

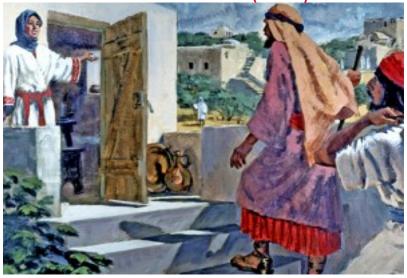
ובאת וסגרת הדלת בל יחול עין הרע, ובל יקרב איש בלתי ראוי, שעל ידי רוע מעשיו תופסק צינור השפע, ובמ"ש

Why does she consult about what to do with the oil?

5. Chomas Anach 4:7

תחיי בנותר. אפשר דמשום דאין ליהנות ממעשה ניסים ציוה לה בדבר ה' תחיי בנותר ולא תחושי וגם אין זה בסוג ליהנות ממעשה נסים דהכא נתייקר השמן ומשום הכי יכולה ליהנות דהיוקר אינו נס:

Elisha and the Isha Hashunamis (4:8-17)

ח וַיִהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֱלֹ-שׁוּנֵם, וְשַׁם אִשַּׁה 8 And it fell on a day, that Elisha passed to Shunem, where was a great woman; and she constrained him to eat bread. And so it was, that as oft as he גִדוֹלָה, וַתַּחֲזֵק-בּוֹ, לֵאֱכַל-לָחֵם; וַיִּהִי מִדֵּי עַבְרוֹ, יָסֵר passed by, he turned in thither to eat bread. שׁמַה לַאַכַל-לַחֵם. 9 And she said unto her husband: 'Behold now, I perceive that this is a holy ט וַתֹּאמֵר, אֵל-אִישָׁה, הִנָּה-נָא יָדַעִתִּי, כִּי אִישׁ man of God, that passeth by us continually. אַלהִים קַדוש הוא--עבר עַלֵינוּ, תַּמִיד. 10 Let us make, I pray thee, a little chamber on the roof; and let us set for him י נַעֲשֶׂה-נַא עֵלְיַת-קִיר קְטַנַה, וְנַשִּׁים לוֹ שֵׁם מְטֵּה there a bed, and a table, and a stool, and a candlestick; and it shall be, when he וְשָׁלְחַן וְכָפֶא וּמָנוֹרָה; וְהַיָה בָּבֹאוֹ אֱלֵינוּ, יַסוּר שַׁמַה. cometh to us, that he shall turn in thither.' 11 And it fell on a day, that he came thither, and he turned into the upper יא וַיִהִי הַיּוֹם, וַיַּבֹא שַׁמַה; וַיַּסֵר אֱל-הַעֵלִיַה, וַיִּשְׁכַּבchamber and lay there. שמה. יב וַיֹּאמֶר אֱל-גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ, קְרָא לַשׁוּנַמִּית הַזֹּאת; 12 And he said to Gehazi his servant: 'Call this Shunammite.' And when he had called her, she stood before him. וַיָּקָרַא-לַה--וַתַּעֲמֹד, לְפַנֵיו. 13 And he said unto him: 'Say now unto her: Behold, thou hast been careful יג וַיֹּאמֶר לוֹ, אֱמַר-נַא אֱלֵיהַ הְנָּה חַרַדְתִּ אֱלֵינוּ אֵתfor us with all this care; what is to be done for thee? wouldest thou be spoken כַּל-הַחַרַדָה הַזֹּאת, מָה לַעֲשׁוֹת לַךְּ, הֵיִשׁ לְדַבֶּר-לַךְּ for to the king, or to the captain of the host?' And she answered: 'I dwell אַל-הַמֵּלֶךְ אוֹ אֵל-שַׂר הַצַּבָא; וַתֹּאמֵר, בְּתוֹךְ עַמִי among mine own people.' אַנֹכִי ישַבת. 14 And he said: 'What then is to be done for her?' And Gehazi answered: יד וַיֹּאמֶר, וּמֵה לַעֲשׁוֹת לָהּ; וַיֹּאמֶר גֵּיחַזִי, אֲבָל בֵּן Verily she hath no son, and her husband is old.' אֵין-לַה--וְאִישַׁה זַקּן. 15 And he said: 'Call her.' And when he had called her, she stood in the door. טו וַיֹּאמֶר, קַרַא-לַה; וַיִּקרַא-לַה--וַתַּעֵמד, בַּפַּתַח. טז וַיֹּאמֶר, לַמּוֹעֶד הַזָּה כַּעֶת חַיַּה, אתי (אַתִּ), 16 And he said: 'At this season, when the time cometh round, thou shalt embrace a son.' And she said: 'Nay, my lord, thou man of God, do not lie חבקת בון; ותאמר, אַל-אַדני אִישׁ הַאַלהִים--אַלunto thy handmaid.' תִּכַזַב, בִּשִׁפְחָתֵךּ. 17 And the woman conceived, and bore a son at that season, when the time יז וַתַּהַר הַאָשָׁה, וַתֵּלֶד בָּן, לַמּוֹעֵד הַזָּה כַּעַת חַיַּה, came round, as Elisha had said unto her. .אַשֶׁר-דָבֶּר אֱלֵיהָ אֱלִישָׁע

How did she see he was special?

6. TB, Brachos 10b

״וַתֹּאמֶר אֶל אִישָׁה הָנֵה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא״, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: מָכָּאן שֶׁהָאִשָּׁה מַכֶּרֶת בְּאוֹרְחִין יוֹתֵר מִן הָאִישׁ.

Regarding the woman from Shunem: "And she said to her husband: Behold now, I perceive that he is a holy man of God who passes by us continually" (II Kings 4:9). Rabbi Yosei, son of Rabbi Ḥanina, said: From here, where the woman from Shunem perceived the prophet's greatness before her husband did, derive that a woman recognizes the character of her guests more than a man does.

What makes people special?

7. TB, Brachos 10b

"קְּדוֹשׁ הוּא": מָנָא יְדְשָה? רַב וּשְׁמוּאֵל. חַד אָמַר: שֻׁלֹּא רְאֲתָה זְבוּב עוֹבֵר עַל שֻׁלְחָנוֹ, וְחַד אָמַר: סְדִין שֻׁל פְּשִׁהוּן וְלֹא רְאֲתָה קָרי עָלְיו.
The Gemara notes that the woman from Shunem said that "he is holy." The Gemara asks: From where did she know that he was holy? Rav and Shmuel disagreed over this. One of them said: She never saw a fly pass over his table; and the other said: She spread a white linen sheet on his bed, and despite that even the smallest stain is visible on white linen, and nocturnal seminal emissions are not uncommon, she never saw the residue of a seminal emission on it.

What did she actually make?

8. TB, Brachos 10b

ַרַב וּשִׁמוּאֵל, חַד אָמַר: עֵלָיִיה פִּרוּעָה הָיִתָה, וְקֵירוּהָ. וְחַד אָמַר: אַכְסַדְרָה גִּדוֹלָה הָיִתָה וְחִלְּקוּהָ לְשְׁנֵיִם.

Rav and Shmuel argued over the meaning of small chamber. One of them said: They had an uncovered second story on their roof, over which they built a ceiling; and one of them said: There was an enclosed veranda [akhsadra] and they divided it in half.

Why did she build this room?

9. Ralbag: 4:10

ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה. רצה לומר כי למעלתו אין ראוי שישתתפו בני הבית עמו ולא להשתמש בכלים שהוא ישתמש בהם ולזה רצת' שיהי' לו שם כלי תשמישו מיוחדים לה:

10. Malbim 4:10

נעשה נא ולכן רצתה לעשות גם משכן לארון הברית הזה שביתה תהיה מעון לשכינה השוכנת על הנביא

What is her response to his offer?

11. Malbim 4:14

ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת באין מכלים דבר, וגם למ"ש שרצה להתפלל בעדה פי' בזוהר ששאל אם יש לדבר בשבילה אל מלכו של עולם או לפעול בעדה על ידי שרי צבאותיו המניעים את המערכת, והשיבה שאינה רוצה לפרוש מן הכלל ותפלת הרגית:

